

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

05 01 20 21 р.

м. Київ

№ 25

Про затвердження стандарту професійної (професійно-технічної) освіти з професії «Соціальний робітник»

Відповідно до статті 32 Закону України «Про освіту», статті 32 Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту», підпункту 15 пункту 4 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 630,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити стандарт професійної (професійно-технічної) освіти з професії «Соціальний робітник», що додається.

2. Установити, що стандарт, зазначений у пункті 1 цього наказу, упроваджується в освітній процес з 01 лютого 2021 року.

3. Директорату професійної освіти (Шумік І.) надавати закладам професійної (професійно-технічної) освіти методично-консультативну допомогу з питань упровадження цього стандарту.

4. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Міністерства освіти і науки України від 30 вересня 2014 р. № 1104 «Про затвердження державного стандарту професійно-технічної освіти з професії «Соціальний робітник».

5. Департаменту забезпечення документообігу, контролю та інформаційних технологій (Єрко І.) у встановленому порядку зробити відмітку у справах архіву.

6. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Гарбарука І.

Міністр

Сергій ШКАРЛЕТ

Міністерство освіти і науки України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 05 01 2021 року № 25

***Стандарт професійної
(професійно-технічної) освіти***

СП(ПТ)О 5133.Q.88.10-2020
(позначення стандарту)

Професія: Соціальний робітник

Код: 5133

Професійна кваліфікація: соціальний робітник

***Видання офіційне
Київ – 2020***

Інформація про робочу групу

Розробники

Шаповалова Н. В. – директор Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Миколаївській області.

Архипов С. В. – директор Вищого професійного училища № 21 м. Миколаєва.

Самерханова Л. І. – перший заступник директора Міського територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг).

Коваль Н. В. – заступник директора з навчально-методичної роботи Вищого професійного училища № 21 м. Миколаєва.

Додінова Ю. М. – старший майстер Вищого професійного училища № 21 м. Миколаєва.

Грабович О. В. – викладач Вищого професійного училища № 21 м. Миколаєва.

Зарицька Г. О. – майстер виробничого навчання Вищого професійного училища № 21 м. Миколаєва.

Консультант

Кравець Ю. І. – державний експерт експертної групи з питань змісту та забезпечення якості освіти директорату професійної освіти Міністерства освіти і науки України.

Літературний редактор

Гончарук Г. О. – викладач української мови та літератури Вищого професійного училища № 21 м. Миколаєва.

Керівник робочої групи

Шаповалова Н. В. – директор Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Миколаївській області.

Загальні положення

Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти (далі – СП(ПТ)О) з професії 5133 «Соціальний робітник» розроблено відповідно до:

законів України «Про освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про професійний розвиток працівників», «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності»;

Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 630;

професійного стандарту професії «Соціальний робітник», затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 15 серпня 2020 р. № 1243;

Рамкової програми ЄС щодо оновлених ключових компетентностей для навчання протягом життя, схваленої Європейським парламентом і Радою Європейського Союзу 17 січня 2018 року;

інших нормативно-правових актів.

СП(ПТ)О є обов'язковим для виконання усіма закладами професійної (професійно-технічної) освіти, підприємствами, установами та організаціями, незалежно від їх підпорядкування та форми власності, що здійснюють (або забезпечують) підготовку, професійне (професійно-технічне) навчання, перепідготовку кваліфікованих робітників.

Стандарт професійної (професійно-технічної) освіти містить:

титульну сторінку;

інформацію про робочу групу з розроблення СП(ПТ)О;

загальні положення щодо реалізації СП(ПТ)О;

сферу професійної діяльності випускника;

загальнопрофесійний навчальний блок, що містить перелік загальнопрофесійних і ключових компетентностей та їх зміст;

перелік навчальних модулів та професійних компетентностей;

вимоги до професійної кваліфікації;

вимоги до освітнього, освітньо-кваліфікаційного рівня, професійної кваліфікації вступника;

типовий навчальний план;

перелік основних засобів навчання.

Загальні вимоги щодо реалізації СП(ПТ)О

Підготовка кваліфікованих робітників за професією 5133 «Соціальний робітник» включає первинну професійну підготовку, професійне (професійно-технічне) навчання та перепідготовку. Підготовка за професією ґрунтується на компетентнісному підході та структурується за модульним принципом.

Навчальний модуль – логічно завершена складова СП(ПТ)О, що формується на основі професійного стандарту, містить навчальний матеріал, необхідний для набуття професійних, загальнопрофесійних і ключових компетентностей з урахуванням потреб роботодавців, сучасних технологій, новітніх матеріалів.

Структура навчального модуля включає перелік компетентностей та їх зміст. Засвоєння навчального модуля може підтверджуватися відповідним документом (сертифікат/посвідчення/свідоцтво), що видається закладом професійної (професійно-технічної) освіти, підприємством, установою чи організацією, незалежно від їх підпорядкування та форми власності, які здійснюють підготовку кваліфікованих робітників.

СП(ПТ)О визначає три групи компетентностей: загальнопрофесійні, ключові та професійні.

Загальнопрофесійні та ключові компетентності – загальні здібності й уміння (психологічні, когнітивні, соціально-особистісні, інформаційні, комунікативні тощо), що дають змогу особі розуміти ситуацію, досягати успіху в особистісному і професійному житті, набувати соціальної самостійності та забезпечують ефективну професійну й міжособистісну взаємодію.

Загальнопрофесійні та ключові компетентності набуваються у логічній послідовності впродовж строку освітньої програми та можуть розвиватися у процесі навчання протягом усього життя шляхом формального, неформального та інформального навчання.

Професійна компетентність – здатність особи в межах визначених повноважень застосовувати спеціальні знання, уміння та навички, виявляти відповідні моральні та ділові якості для належного виконання встановлених завдань і обов'язків, навчання, професійного та особистісного розвитку.

Професійні компетентності дають особі змогу виконувати трудові функції, швидко адаптуватися до змін у професійній діяльності та є складовими відповідної професійної кваліфікації.

Тривалість професійної підготовки встановлюється відповідно до освітньої програми в залежності від виду підготовки та визначається робочим навчальним планом.

При організації перепідготовки, професійного (професійно-технічного) навчання або навчання на виробництві строк професійного навчання може бути скороченим з урахуванням наявності документів про освіту, набутого досвіду (неформальна чи інформальна освіта) та визначається за результатами вхідного контролю. Вхідний контроль знань, умінь та навичок здійснюється відповідно до законодавства.

Навчальний час здобувача освіти визначається обліковими одиницями часу, передбаченого для виконання освітніх програм закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Навчальний (робочий) час здобувача освіти в період проходження виробничої практики встановлюється залежно від режиму роботи підприємства, установи, організації згідно із законодавством.

Професійно-практична підготовка здійснюється в навчальних майстернях, лабораторіях та безпосередньо на робочих місцях підприємств, установ, організацій.

Типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників за професією включає розподіл навчального навантаження між загальнопрофесійною, професійно-теоретичною та професійно-практичною підготовкою; консультації; кваліфікаційну атестацію. У типовому навчальному плані визначено загальну кількість годин для оволодіння професією та розподіл годин між навчальними модулями.

Робочі навчальні програми підготовки кваліфікованих робітників розробляються самостійно закладами професійної (професійно-технічної) освіти, підприємствами, установами та організаціями, що здійснюють підготовку (перепідготовку) кваліфікованих робітників.

Робочі навчальні плани та програми для підготовки кваліфікованих робітників розробляються закладами професійної (професійно-технічної) освіти за погодженням із роботодавцями та органами управління освітою на основі СП(ПТ)О.

Робочі навчальні плани підготовки кваліфікованих робітників визначають графік освітнього процесу, навчальні предмети, їх погодинний розподіл та співвідношення між загальнопрофесійною, професійно-теоретичною та професійно-практичною підготовкою.

Робочі навчальні програми для підготовки кваліфікованих робітників визначають зміст навчальних предметів відповідно до компетентностей та тематичний погодинний розподіл відповідно до робочих навчальних планів.

Перелік основних засобів навчання розроблено відповідно до професійного стандарту, потреб роботодавців, сучасних технологій та матеріалів.

За результатами здобуття професійної кваліфікації проводиться державна кваліфікаційна атестація, що передбачає оцінювання набутих компетентностей та визначається параметрами: «знає – не знає»; «уміє – не вміє». Поточне оцінювання проводиться відповідно до чинних нормативно-правових актів.

Заклади професійної (професійно-технічної) освіти організують та здійснюють поточний, тематичний, проміжний і вихідний контроль знань, умінь та навичок здобувачів освіти, їх кваліфікаційну атестацію. Представники роботодавців, їх організацій та об'єднань можуть долучатися до тематичного, вихідного контролю знань, умінь та навичок здобувачів освіти і безпосередньо беруть участь у кваліфікаційній атестації.

Після завершення навчання кожен здобувач освіти повинен уміти самостійно виконувати всі роботи, передбачені професійним стандартом, технологічними умовами і нормами, встановленими у галузі.

Навчання з охорони праці проводиться відповідно до вимог чинних нормативно-правових актів з питань охорони праці. При складанні робочих навчальних планів та програм необхідно врахувати, що при первинній професійній підготовці на вивчення предмета «Охорона праці» потрібно виділити не менше 30 годин навчального часу, а при перепідготовці – не менше 15 годин (п.2.3. Типового положення про порядок проведення навчання і

перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Державного комітету України з нагляду за охороною праці від 26 січня 2005 р. № 15, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15 лютого 2005 р. за № 231/10511).

До самостійного виконання робіт здобувачі освіти допускаються лише після навчання й перевірки знань з охорони праці.

Кваліфікаційна пробна робота проводиться за рахунок часу, відведеного на виробничу практику. Перелік кваліфікаційних пробних робіт розробляється закладами професійної (професійно-технічної) освіти, підприємствами, установами та організаціями відповідно до вимог професійного стандарту, потреб роботодавців галузі, сучасних технологій та новітніх матеріалів.

Критерії кваліфікаційної атестації випускників розробляються закладом освіти разом з роботодавцями і ґрунтуються на компетентнісному підході відповідно до вимог професійного стандарту, потреб роботодавців галузі, сучасних технологій та новітніх матеріалів і погоджуються з регіональними органами освіти.

Присвоєння кваліфікації проводиться державною кваліфікаційною комісією відповідно до Положення про порядок кваліфікаційної атестації та присвоєння кваліфікації особам, які здобувають професійно-технічну освіту, що затверджене спільним наказом Міністерства праці та соціальної політики України і Міністерства освіти України від 31 грудня 1998 р. № 201/469, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 1 березня 1999 р. за № 124/3417.

Здобувачу освіти, який при первинній професійній підготовці опанував відповідну освітню програму й успішно пройшов кваліфікаційну атестацію, присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» та видається диплом кваліфікованого робітника державного зразка.

Особі, яка при перепідготовці або професійному (професійно-технічному) навчанні опанувала освітню програму за кваліфікацією соціального робітника та успішно пройшла кваліфікаційну атестацію, видається свідоцтво про присвоєння професійної кваліфікації.

Сфера професійної діяльності:

КВЕД ДК 009:2010.

Секція Q – Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги.

Розділ 88 – Надання соціальної допомоги без забезпечення проживання.

Група 88.1 – Надання соціальної допомоги без забезпечення проживання для осіб похилого віку та інвалідів.

Клас – 88.10 – Надання соціальної допомоги без забезпечення проживання для осіб похилого віку та інвалідів.

Загальнопрофесійний блок
Перелік та зміст загальнопрофесійних і ключових компетентностей

№ з/п	Найменування компетентності	Зміст компетентностей
1	Громадянська компетентність	<p>Знати: основні нормативно-правові акти, які регулюють трудові правовідносини в Україні; основні трудові права та обов'язки працівників; правові основи державного управління в системі соціального захисту населення; види кримінальної відповідальності в системі соціального захисту населення; сучасну нормативно-правову базу соціального захисту населення.</p> <p>Уміти: застосовувати норми трудового законодавства; вирішувати правові ситуації, орієнтуючись в нормативно-правовому колі; складати та заповнювати документи особового характеру (під час оформлення трудових відносин); надавати інформацію з питань соціального захисту населення.</p>
2	Інформаційно-комунікаційна компетентність	<p>Знати: поняття інформаційної культури, безпеки та основні методи і прийоми забезпечення інформаційної безпеки; основні поняття обробки інформації засобами інформаційних технологій; особливості застосування прикладного програмного забезпечення для обробки даних в діяльності соціального робітника; етичні та правові принципи управління інформацією в соціальній сфері роботи з населенням; методи і засоби збору, обробки, зберігання, передачі та накопичення інформації.</p> <p>Уміти: користуватися основними офісними прикладними програмами для професійної діяльності; створювати електронні документи, правильно набирати текст, створювати таблиці з обчисленнями за формулами, будувати діаграми, вставляти таблиці, діаграми, формули, зображення в документ, виводити документ на друк, передавати його по електронній пошті; проводити розрахунки за отриманими результатами і статистичну обробку даних; працювати в локальних комп'ютерних мережах та Інтернеті; користуватися базами даних і пошуковими системами різного типу для отримання інформації; використовувати сучасні електронні пристрої та соціальні мережі.</p>

3	Підприємницька компетентність	<p>Знати: основні економічні процеси, відносини та явища, які виникають між суб'єктами економіки у сфері соціального захисту населення; загальну характеристику підприємств сфери соціального захисту населення, їх форми і види; сутність підприємництва, його функції та умови існування; правові основи підприємницької діяльності та її здійснення в системі соціального захисту населення; порядок організації й оплати праці; особливості податкової політики держави у сфері соціального захисту населення.</p> <p>Уміти: складати бізнес-план.</p>
4	Соціальні, комунікативні та навчальні компетентності	<p>Знати: індивідуальні психологічні властивості особистості; особливості спілкування в сфері соціального захисту населення; психологічні властивості поведінки, характер, морально-етичні якості людей різних категорій; причини і способи розв'язання конфліктних ситуацій; особливості спілкування з отримувачами соціальних послуг.</p> <p>Уміти: визначати індивідуальні психологічні особливості (самодіагностика); володіти технікою ведення індивідуальних бесід з людьми різних категорій; слухати і переконувати; дотримуватись професійної поведінки, Міжнародного Кодексу соціальної роботи; працювати в команді; відповідально ставитися до професійної діяльності; самостійно приймати рішення; діяти в нестандартних ситуаціях; планувати трудову діяльність; знаходити та набувати нових знань, умінь і навичок; визначати навчальні цілі та способи їх досягнення; оцінювати власні результати навчання, навчатися впродовж життя; дотримуватися професійної етики та етикету; запобігати виникненню конфліктних ситуацій.</p>
5	Компетентність у сфері соціальної роботи	<p>Знати: історію становлення соціальної роботи в Україні та за кордоном; основні поняття і категорії соціальної роботи; об'єкт, суб'єкт, функції та закономірності соціальної роботи, їх взаємозв'язки; сферу діяльності та основні функції соціального робітника, основні вимоги до його професійних якостей; систему соціального обслуговування та соціальних служб в</p>

		<p>Україні; державні стандарти соціальних послуг; основи соціальної роботи; основи ведення домашнього господарства; організацію надання комунальних, побутових та інших індивідуальних послуг; основи догляду за громадянами похилого віку та особами з інвалідністю, ліжковими хворими; основи дієтології і приготування страв; правила етики та поведіння з громадянами похилого віку й особами з інвалідністю; правила використання побутового обладнання, приладів, інструментів.</p> <p>Уміти: вести домашнє господарство; надавати комунальні, побутові та інші індивідуальні послуги; доглядати за громадянами похилого віку та особами з інвалідністю, ліжковими хворими; готувати дієтичні страви; користуватися побутовим обладнанням, приладами, інструментами.</p>
6	Компетентність у сфері охорони праці	<p>Знати: основні законодавчі акти з охорони праці; права працівників з охорони праці на підприємстві; вимоги безпеки праці за професією; вимоги пожежної безпеки; параметри й властивості, що характеризують вибухонебезпеку середовища; основи електробезпеки; плани евакуації та ліквідації аварій; загальні правила безпечної експлуатації устаткування; основи гігієни праці та виробничої санітарії; засоби та методи захисту працівників від шкідливого та небезпечного впливу виробничих факторів; правила проходження медичних оглядів, порядок надання долікарської допомоги.</p> <p>Уміти: користуватися первинними засобами пожежогасіння; звільняти потерпілого від дії електричного струму; надавати долікарську допомогу потерпілим від нещасного випадку.</p>
7	Енергоефективна та екологічна компетентність	<p>Знати: основи енергоефективності; способи енергоефективного використання матеріалів та ресурсів в професійній діяльності та в побуті; основи раціонального використання, відтворення і збереження природних ресурсів; способи збереження та захисту екології в професійній діяльності та в побуті.</p>

Професійна кваліфікація: соціальний робітник
Перелік навчальних модулів та професійних компетентностей

№ з/п	Код модуля	Назва навчального модуля	Назва професійної компетентності
1	СР-1	Надання отримувачам соціальних послуг допомоги в самообслуговуванні	1. Здатність дотримуватись вимог нормативно-правових документів, що регламентують надання соціальних послуг отримувачам соціальних послуг. 2. Здатність до розуміння соціальної роботи в межах повноважень соціального робітника. 3. Здатність допомагати отримувачам соціальних послуг у самообслуговуванні. 4. Здатність формувати та розвивати в отримувачів соціальних послуг практичні навички самообслуговування, навчати членів сім'ї та законних представників отримувачів соціальних послуг навичок надання отримувачам соціальних послуг допомоги в самообслуговуванні.
2	СР-2	Надання отримувачам соціальних послуг допомоги у веденні домашнього господарства	1. Здатність забезпечувати отримувачів соціальних послуг харчуванням. 2. Здатність надавати отримувачам соціальних послуг допомогу у веденні домашнього господарства. 3. Здатність сприяти отримувачам соціальних послуг в отриманні комунальних, побутових та інших індивідуальних послуг. 4. Здатність до взаємодії з іншими фахівцями та службами, підприємствами, установами, організаціями під час надання допомоги отримувачам соціальних послуг у веденні домашнього господарства.
3	СР-3	Надання отримувачам соціальних послуг допомоги з поліпшення стану здоров'я, сприяння в отриманні ними медичних послуг	1. Здатність спостерігати за станом здоров'я отримувачів соціальних послуг, сприяти отриманню ними реабілітаційних та медичних послуг відповідно до медичних рекомендацій. 2. Здатність допомагати в наданні психологічної підтримки отримувачам соціальних послуг.
4	СР-4	Навчання та розвиток соціальних навичок отримувачів соціальних послуг та їхніх законних представників	1. Здатність навчати та розвивати соціальні навички отримувачів соціальних послуг та їхніх законних представників.
5	СР-5	Сприяння отримувачам соціальних послуг в отриманні безоплатної	1. Здатність допомагати отримувачам соціальних послуг в отриманні безоплатної правової допомоги.

		правової допомоги та оформленні документів	2. Здатність допомагати отримувачам соціальних послуг в оформленні документів.
6	СР-6	Надання отримувачам соціальних послуг допомоги з мінімізації наслідків складних життєвих обставин	1. Здатність допомагати отримувачам соціальних послуг у здійсненні платежів, отриманні пенсії та інших виплат. 2. Здатність сприяти отримувачам соціальних послуг в отриманні за можливості фінансової незалежності.

Вимоги до професійної кваліфікації: соціальний робітник

Вимоги до освітнього, освітньо-кваліфікаційного рівнів, професійної кваліфікації осіб, які навчатимуться за кваліфікацією соціального робітника

При вступі на навчання

Базова або повна загальна середня освіта.

Після закінчення навчання

Повна загальна середня освіта, професійна (професійно-технічна) освіта, освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» за кваліфікацією соціального робітника.

Типовий навчальний план підготовки кваліфікованих робітників

Професійна кваліфікація: соціальний робітник

Загальний фонд навчального часу – 822 години

№ з/п	Розділи	Всього годин	ЗПБ	СР-1	СР-2	СР-3	СР-4	СР-5	СР-6
1	Загальнопрофесійна підготовка	105	105						
2	Професійно-теоретична підготовка	142		26	26	30	24	20	16
3	Професійно-практична підготовка	548		106	106	106	100	65	65
4	Консультації	20							
5	Державна кваліфікаційна атестація	7							
6	Загальний обсяг навчального часу (без п. 4, 5)	795	105	132	132	136	124	85	81

Перелік основних засобів навчання
Професійна кваліфікація: соціальний робітник

№ з/п	Найменування	Кількість на групу з 15 осіб		Примітка
		Для індивідуального користування	Для групового користування	
Обладнання				
1	Побутова пральна машина		1	
2	Холодильник побутовий		1	
3	Електричний побутовий пилосос		1	
4	Електрична (газова) побутова плита		1	
5	Мікрохвильова піч		1	
6	Електрична побутова праска		1	
7	Електрична (механічна) побутова м'ясорубка		1	
8	Електричний міксер (блендер)		1	
9	Персональний комп'ютер	1	15	
10	Принтер		1	
Інструменти				
1	Набір швейних голок та ниток	1	15	
2	Ножиці побутові	1	15	
3	Набір спиць для в'язання	1	15	
4	Набір крючків для в'язання	1	15	
5	Набір інструментів для догляду за кімнатними рослинами		5	
6	Набір інструментів для ремонтних робіт		5	
7	Набір інструментів для робіт на присадибній ділянці		5	
8	Столовий набір посуду	1	15	
9	Набір мисок побутових		5	
10	Набір засобів особистої гігієни	1	15	
11	Набір постільної білизни		5	
12	Набір для консервації		5	
13	Набір для прибирання приміщення		5	
Прилади і пристрої				
1	Кухетка медична		1	
2	Ноші санітарні		1	
3	Термометр для визначення температури	1	15	
4	Апарат для вимірювання артеріального тиску		5	
5	Судно підкладне		5	
6	Сечоприймач		5	
7	Калоприймач		5	
8	Інвалідний візок		1	

Сіва (Травень)

Сіва (Травень)

Муреш
Г. В. Муреш